

СТАНОВИЩЕ

ОТ: фондация „Български институт за правни инициативи“ и сдружение „Център за изследване на демокрацията“

ОТНОСНО: Проект на Наредба за воденето на регистъра на сигналите по чл. 18 от Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения и за препращане на вътрешни сигнали към Комисията за защита на личните данни

По отношение на Глава първа – ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. § 9 от Заключителните разпоредби на ЗЗЛПСПОИН (закона) казва: „В 6-месечен срок от обнародването на този закон в "Държавен вестник" Комисията за защита на личните данни приема наредбата по чл. 19, ал. 1, т. 3 и указанията към задължените субекти по чл. 12, ал. 1, разработва модел на регистър на сигналите и формуляр за приемане на сигнали, които се предоставят безплатно за използване на всички задължени субекти“. В този смисъл логично е още в Глава първа на наредбата да бъде изяснено какви са въпросните указания към задължените субекти, което включва:

- тяхната правна природа;
- отношението им към самата наредба;
- съществува ли разлика и ако да – каква, между методическите указания (чл. 19, ал. 2, т. 3 от ЗЗЛПСПОИН) и указанията (§ 9 от Заключителните разпоредби на ЗЗЛПСПОИН), още повече, че и самият проект за наредба използва и двата термина;
- дали по отношение на задължените субекти указанията ще бъдат еднократно приети от Комисията в шестмесечния срок съгласно цитирания § 9 или ще имат динамична природа; ако се променят и доразвиват – по какъв ред ще се приемат и оповестяват промените;
- има ли възможност Комисията да издава указания ad hoc и/или по искане на задължени субекти;

Отговорите на посочените въпроси, следва да намерят място в наредбата защото нейният текст няколкократно реферира към различни по вид указания, а същевременно се създава впечатлението, че по отношение на задължените лица по ЗЗЛПСПОИН указанията в цитирания § 9 имат природата на допълнителен към наредбата подзаконов нормативен акт. Възможността за такъв акт обаче Законът за нормативните актове не предвижда изрично. На второ място в § 9 от Заключителните разпоредби на ЗЗЛПСПОИН се посочва, че *указанията към задължените субекти*, следва да бъдат приети в същия срок, в който и

Наредбата и че са в пряка връзка с нея, което на пръв поглед изключва изложените по-горе въпроси да получат своя отговор в друго време или чрез друг документ.

2. Освен указанията, § 9 от Заключителните разпоредби на ЗЗЛПСПОИН обвързва със създаването на Наредбата и т. нар. *модел на регистър на сигналите и формуляр за приемане на сигнали*. И моделът, и формулярът са налични на страницата на КЗЛД още от навечерието на влизането на закона в сила. За да имат те целения ефект, следва да бъдат записани в наредбата, където следва и изрично да бъде определена и тяхната обвързваща сила за задължените субекти. Във връзка с това предлагаме в сегашния чл. 1 да останат само ал. 1 и 2. Да се създаде нов чл. 2, в който сегашната ал. 3 на чл. 1 да стане ал. 1 като към модела да се добави и формуляра. В нова ал. 2 да се запишат указанията, а сегашната ал. 4 на чл. 1 да стане ал. 3 на новия чл. 2. Следващите членове да се преномерират съответно.

3. Наредбата трябва да подчертае по подходящ начин, че генерирането на УИН е задължителна стъпка за регистриране на сигнала от задължените субекти, а не само възможност, при която задължението на КЗЛД е само да предостави техническа възможност за генерирането му. По тази причина предлагаме в сегашния чл. 3, ал. 1 на проекта, последното изречение да се редактира както следва: *„УИН се генерира от интернет страницата на Комисията, която отговаря за създаването на техническа възможност за това.“*

4. Отново по отношение на УИН необходимите изходни данни относно сигнала, които следва да въведе задълженото лице (т.е. служителят, отговарящ за разглеждането на сигнала), за да бъде генериран УИН, посредством интернет страницата на КЗЛД към момента са налични на страницата Комисията, а именно:

- Наименование и ЕИК/БУЛСТАТ на работодателя, при когото е подаден сигналът;
- Идентификационни данни на служителя, отговарящ за разглеждането на сигнала;
- Предмет на сигнала (съответните области, предвидени в чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗЛПСПОИН);
- Начин на получаване (писмено или устно);

Ако това е изискуемата информация, тя следва да намери място в Наредбата (в настоящия чл.3).

Открит обаче остава принципният въпрос дали генерирането на УИН посредством въвеждането на данни по същество за самия сигнал от задължените лица, не обезсмисля съществуването на вътрешните канали за подаване на информация? Ако това е само с цел чрез генерирания УИН КЗЛД да *„осъществява координация и контрол на дейностите по разглеждане на всеки сигнал по реда и при условията на закона“* (чл. 3, ал. 2), то този текст би следвало да се допише като се добави следния текст *„и без да изземва по своя инициатива разглеждането на сигнала“*.

По отношение на Глава втора – СЪДЪРЖАНИЕ И РЕД ЗА ВОДЕНЕ НА РЕГИСТЪРА

5. Чл. 6 на проекта за наредба казва „При постъпване на анонимен сигнал и получаване на УИН за същия, той се вписва в регистъра по ал. 1“. Вероятно в предложението текст има техническа грешка, защото не става ясно към алинея 1 на кой член препраща въпросното изречение на чл. 6, който се състои от една единствена алинея.

6. Въпреки че споделяме убеждението за необходимостта от допускане на анонимни сигнали и съответната законодателна уредба, намираме че съдбата на анонимните сигнали за нарушения, които безспорно съществуват към момента и ще съществуват при прилагането на закона, не може да бъде уредена с наредбата. Въвеждането на изискването за регистриране на анонимните сигнали чрез УИН, което въвежда чл. 6 от наредбата противоречи на духа на чл. 10 от закона, който изрично посочва, че не се образуват производства по анонимни сигнали. От друга страна законът достатъчно категорично посочва начина, по който лицата, анонимно подали сигнал за нередност или анонимно публично са оповестили такава, могат да трансформират своите сигнали така, че законът и защитата която предлага, да станат приложими и за тях, в случай, че станат обект на репресивни действия. В този контекст изискването, което наредбата въвежда чрез чл. 6, а именно задължените лица да регистрират чрез УИН анонимните сигнали не е необходимо. На второ място то създава съмнение за дописване на закона чрез подзаконов нормативен акт, като ефектът от неговото въвеждане ще е единствено агрегирането на прекомерна информация от Комисията, която трудно може да доведе до основните цели на закона, а именно защита на сигнализиращите лица.

По отношение на Допълнителните разпоредби

7. В § 1, т. 16 и 17 от Заключителните разпоредби на закона има дефиниции за вътрешно и външно подаване на сигнал. При това положение са излишни дефинициите за вътрешен и външен сигнал, въведени в наредбата. Излишно е да се дефинира понятието сигнал или подаване на сигнал поради наличието на законовите дефиниции за вътрешно и външно подаване на сигнал. В закона също така липсва дефиниция на анонимен сигнал и би трябвало предложената дефиниция в т. 3 от Допълнителните разпоредби на наредбата да бъде включена в него, а не в наредбата.